

Д-р Ивелина Бояджиева
Филологически науки,
Школа „Клас“,
гр. Варна, България

ОТ ТЕОРИЯ КЪМ ПРАКТИКА

В УЧИЛИЩНОТО ОБУЧЕНИЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Проблемите в обучението по роден език и литература са свързани с настъпилите промени в света на хората – начин на получаване на информация, общуване, мислене, памет и т.н. Очевидно е, че е наложителна промяна и в обучението по език и литература. Теорията все по-малко върши работа в този процес. Наизустените знания не водят до развитие и резултати на практика. Факт е, че днешните поколения деца не четат или ако ги „натисне“ някой да четат, то се стига в изключително голям процент от случаите до техническо изчитане на текста, особено ако е литературен, и всъщност не се стига дори до елементарното ниво на разбиране. Една от основните наред с други причини е незнанието на думите. Пример за това е прословутата 40 зад. от ДЗИ, в която се иска да се съпоставят по определен проблем, тема, мотив едно изучавано произведение или откъс от такова с непознато произведение. Ако все още по първата част от зрелостниците могат да „изровят“ от паметта си нещо конкретно, защото те автоматично са писали под диктовка или преписвали анализ за този текст, то пред непознатия са изключително безпомощни. Не разбират думите, смисъла на написаното и се опитват да се спасят по някакъв начин, или се отказват да мислят по задачата.

Може би е крайно време да „забравим“ литературната теория, водеща до „транжиране“ на литературния текст и подреждането му в графи: метафори, оксиморони, синекдохи, апосиопези и т.н. Време е да четем и говорим в часовете по литература като читатели за текста, а не като анализатори. Да използваме това и за получаване на знания по езика – лексика, граматика, синтаксис, но на практика, без термини. И да не забравяме, че всичко започва с въздействието върху емоциите и разума, защото литературата е изкуство, а то има естетическа и комуникативна цел и за да я постигне, не е задължително възприемащият да знае техниката на направа на произведението, нито да му се попречи да направи своя интерпретация.